

Kapcsolat a termelőkkel

A Zöldért nem adta föl

Megyénkben a helyi fogyasztásnak 5–6-szorosa terem évenként. Az utóbbi évtizedben úgymond többszöröse lett az értékesítés. Egyrészt a primőrök forgalmazására létrejött a Szentesi Korai Zöldségtermesztési Rendszer. Az áfész és a termelőszövetkezetek szintén fokozták kereskedelmi tevékenységüket. Az ipari feldolgozásra alkalmas zöldség- és gyümölcsfélék termeltesét a paprikafeldolgozó vállalat és a konzervgyár igénye és lehetősége szerint saját maga, az exportszállításokat zömmel a Hungarofruct végzi. Az áru-termelő kisgazdaságok közvetlenül is felkereshetik a boltokat, s a nagybani piacokat. Mindebből az következik, hogy a Zöldért egy-egy cikknel a forgalmazásban 10–20 százalékos körüli aránnyal részesült a nyolcvanas években. Vagyis egyik résztvevő sem érezheti monopóliumhelyzetben magát, s az árak alakulását nem befolyásolhatja kizárólagosan.

Vörös Pál, a Zöldért igazgatója még egy éve sincs a vállalat élén, de már 15 éve dolgozik itt. Alkalmazottból mára jutott el erre a posztra. Szavaiból azt érzem, tisztában van e szakma minden ellentmondásával. Nehéz időszakot él most a vállalat, épphogy megkezdte a maga „stabilizációs programját”. Tavaly félévkor ugyanis 50 millió veszteség ijesztett rájuk, s az irányváltást, ha az utolsó pillanatban is, de megkezdtek. Az évet 13 millió nyereséggel zárták, s most, augusztusban 53 millió pluszt mutatott a mérleg.

A most 1600 fős vállalat létszáma tavaly háromszázal csökken. Egyrészt tervszerű leépítéssel, másrészt sokan spontán hagyták el a sülyedőfélben levő hajót. Ez azonban csak az első lépés volt. A mostani, felfelé kapaszkodó szakaszban a legfőbb háttér, hogy az első félévben 72 millió forinttal sikerült a költségeket csökkenteni. Az érdekeltégi rendszert teljes körűvé tették. A mérce — a vállalat egészségének helyzete helyett — mindenkinek a saját területe. Hisz a számonkérés csak ott lehet realis, ahol a döntési jogkör van. A céljutalmak, prémiumok testreszabott feladatok teljesítéséért járnak.

Az irányváltás másik, nem elhanyagolható eleme, hogy a zöldség-, gyümölcs-forgalmazást növelni tudták, s így az árakból 16 millióval több jött össze fél év alatt. Sikertől növelni az exportot. Paradicsompaprikából már mostanra többet értékesítettek, mint korábban egész évben. A tavalyi azonos időszakhoz képest háromszor annyi vörshagymát, és kétszer annyi görögdiányt szállítottak külföldre. Hogy ez a kedvező fordulat miként következhetett be? Elsősorban a termelőkkel való közös érdekeltég megteremtése, az egymás iránti bizalom megteremtése volt a döntő momentum.

A szentesi kirendeltség az általa felvásárolt áruanyanyiséggel és az addig csak

Nem egyszerű manapság zöldség- és gyümölcskereskedőnek lenni. Egyik oldalról a termelő szórja átkait, hogy keveset kap portékájáért, másfelől a fogyasztó ájuldozik egy-egy árcédulán. A bűnbak mindig a középén áll. No, de kik azok, akiket annyira emlegetnek? Elsősorban a Zöldért vállalat. Régivágású gondolkodásunk hajlamos a leegyszerűsítésre. A nevükben is benne van, hogy a „zöldért” ők értékesítik. Nem árt azonban, ha árnyaltabbá tesszük e belénk véssődött képet.

résben kihasznált eszközeivel belépett a KZR-tagok sorába. Így a tájörzetben a termelés és forgalmazás egysége szervezésben, tervszerűbb keretek közé került. Az önelőjáró egység önmagában érdekelt a nyereséges gazdálkodásban.

A közelmúltban Makó térségében alakult gazdasági társaság négy szövetkezet, valamint a Zöldért és a Hungarofruct részvételével. A tagok teljes termelésüket a makói telepre szállítják, s így 30–40 ezer tonnára növelhető az itteni forgalom. A közös forgalmazás végtermék-érdekeltségén alapul. A kifizetett előleg után a külkereskedelmi cég eladási árai alapján készítik el a végleges elszámolást. A legnagyobb dömping idején, s itt ez a hagymaszedés időszaka, fuvarszközökkel is besegítenek egymás munkájába. Az eredmény máris kézzel fogható: a hágymaexport minden korábbit felülmúlt, s a termelőknek kifizetett ár is jóval magasabb a megszokottnál. Ez a változás azzal is együttjárt, hogy a friss exportot bonyolító Hungarofruct ezen a telepen a száritmányok értékesítési jogát is megkapta. A szegedi telep száritmányainak egy részét továbbra is a Generálimport adja el. S csodák csodája, még meg sem orrolt érte. Tudomásul vette, s ebben nem kis szerepe volt, hogy a Zöldért a gazdasági érdekeit nyíltan, szemtől szembe tárta fel. Sőt, belföldi termelőként vállalta a koordinálás szerepét is.

A nyílt kártyák a gt-n belül is követelménynek számítanak. A bizalom legfontosabb eleme, hogy senkinek sincs takargatni- valója, közös az érdek. A külkereskedő bevétele sem titok már, hisz az őt megillető részt is szerződés rögzíti.

A szegedi telepen azért nehezebb hasonló összefogás, mert ebben a körzetben rendkívül sokféle zöldséget, gyümölcsöt termelnek, s az érdekek is szétforgácsoltabbak. Azért itt is vannak terveik az eszközök jobb kihasználására. Az Erdei Termék Vállalattal erősíteni kívánják kapcsolatukat, gyümölcsléhez való alapanyagot, s esetleg később rostos ivóleveket szeretnének itt gyártani. Egy konzervüzem létesítése is

kézenfekvőnek látszik. A Szegedi Konzervgyár bevonásával, olyan termékeket készítenének, melyre van kereslet, de a gyár a csúcsidőben, a paradicsom- és paprikaszakaszban nem képes többre. A konzervgyári kapcsolat másik ága egy Szentesen létrehozandó közös mirelitüzem lehet.

Ezek a változások elsősorban a nagyüzemekkel való tartós kapcsolatok kiépítését segítik, de ezzel az integrált tagi gazdaságok termelésbiztonsága is növelhető. E lehetőség leginkább az ipari feldolgozásra alkalmas nagy tömegű árura vonatkozhat. A külkereskedelmi forgalom sokszínű palettája továbbra is a piaci hatások érvényesülésétől függ. Mivel ezen a területen összességében nincs hiánygazdálkodás, az árakat a kereslet és kínálat törvényei szabják meg. A Zöldért itt csak egy, a sok résztvevő közül, s a többször tapasztalható anomáliák leküzdése meghaladja erejét.

A 2 milliárdos forgalmú vállalat bevételeinek egyharmadát a külkereskedelmi hálózata adja, a következő harmadot a feldolgozóipar, s a maradék harmadot a közvetlen zöldség-gyümölcs belföldi és exportértékesítés. Mindegyik terület számottevő, s bármelyik elhanyagolása megbontaná a kialakulóban levő törekény egyensúlyt. Kinyilatkoztatások helyett csak a vállalati érdekek lehet az egyetlen záloga a termelőt és fogyasztót egyaránt kielégítő tevékenységnek.

Toth Szeles István

Szegeden ülésezett az Országgyűlés szociális és egészségügyi bizottsága

Az Országgyűlés szociális és egészségügyi bizottsága Pesta László elnökletével kihelyezett ülést tartott tegnap, pénteken Szegeden. A tanácskozáson többek között részt vett Hutás Imre, az Egészségügyi Minisztérium államtitkára, Csongrád megye országgyűlési képviselője, az orvostudományi egyetem rektora, Székely Sándor, a szegedi pártbizottság első titkára és Papp Gyula, a szegedi tanács elnöke. Szilárd János, a Szegedi Orvostudományi Egyetem rektora köszöntötte a résztvevőket, majd megvitatták az orvostudományi egyetemek oktatási, kutató- és gyógyítómunkájáról szóló jelentést.

A felmérés megállapítása szerint a klinikai oktatás tárgyi feltételei nem megfelelőek, a modern gyógyító- és vizsgálóeszközök használatára való felkészítés nem megoldott, ugyanis a korszerű technikára évről évre egyre kevesebb pénz jut. A magyar orvosgyetemek a helyi gondokon túl számos olyan problémával küzdenek, amelyek csak központi segítséggel oldhatók meg. A magyar kutatók nemzetközileg elismertek, azonban az utóbbi években már több elméleti tanszék gondot jelent a megfelelő utánpótlás biztosítása. A meglevő kutatóműszerek átlagéletkora 15–17 év, így elhasználdott és elavult. Az eszközök felújítása gyakran lehetetlen, mert a régi típusokhoz már nem gyártnak alkatrészeket. A tőkés országokból származó eszközök beszerzését a pénz, szo-

Oktatás és gyógyítás az orvosegyetemeken

cialista országokból pedig megfelelő kínálat hiánya korlátozza. Az egyetemi könyvtárak folyóirat-állománya olyan minimálisra zsugorodott, hogy további csökkentés esetén már nem lehetne orvosi könyvtárról beszélni. Az eredményes kutatómunka serkenthető azonban számos olyan intézkedéssel, amihez pénz nem kell. Az elmúlt másfél évtized egyik legbőlebb tudománypolitikai intézkedése volt a külföldi jó kutatóintézetekbe való munkavállalás engedélyezése. Ennek a gyakorlatnak a fenntartása továbbra is fontos. A pécsi és a szegedi klinikák épületgondokkal küszködnek, de a debreceni intézmény is felújításra szorul. Egyes megyei kórházak felszereltsége sokkal jobb, mint a debreceni, pécsi vagy szegedi klinikáé. A szűkös körülmények között négy számítógéppel és egy Buda- pestre került, vidéki egyetemek egyet sem kaptak, és ez az eljárás a bizottság véleménye szerint minden szakszerűséget nélkülöz. A szervezési gondokra jellemző, hogy a tízezer lakosra jutó orvosok száma szerint hazánk Izrael és USA után a harmadik helyen áll a világon, mégis mindenütt zsúfoltság és elégedetlenség tapasztalható betegek és orvosok részéről egyaránt.

A téma napirendi vitájában a bizottság tagjai közül Velkey László (Miskolc) foglalkozott az orvosi pályára való alkalmassággal. Megemlítette, gyakran tapasztalja a hivatástudat hiányát. Sajnos, a középiskolapadból kikérülteknek is észrevehető, csökken az általános műveltség, ami elengedhetetlen feltétele az emberi kapcsolatok megteremtésének. Kritizálta az egyetemi vizsgázatási tesztmódszert, ami a házárdírozó és nem a lelkiismeretes felkészülésre készíti. Javasolta, a továbbképzésnél meg kell találni az anyagi érdekeltég mozgatórugóit. Karácsonyi Sándor (Szeged) rámutatott arra, jobban oda kellene figyelni, hogy mi lesz a bizottsági üléseken felvetett javaslatok sorsa. Ha az észrevételek elszikkadnak a jegyzőkönyvek aktatömegében, akkor nincs sok értelme az üléseknek. A magyar egészségügyre fordított összegeket összehasonlította a környező államokéval, és megállapította, tarthatatlan a hazai gyakorlat, hiszen a költségvetésből csak 3,8–4,1 százalék jut az egészségügyre. Ugyanakkor az említett országokban a nemzeti jövedelemből juttatott rész nem alacsonyabb 7 százaléknál. Szólt a külföldi egyetemekkel való szerződéses kapcsolatokról, és megjegyezte, a kutatók nem szívesen jönnek Magyarországra, mert egyre rosszabb a klinikák technikai felszereltsége. A műszerezettség jelenlegi színvonala etikátlan a beteggel szemben. Bazsó György (Borsod megye) az

álláselosztás igazságtalansága miatt kért szót, az orvosok munkaköri kinevezésénél gyakran nem a szakmai szempontok alapján döntenek. Varga Miklós (Veszprém) hangsúlyozta, vidéken kevés az orvos, Pesten viszont 47 százalékuk dolgozik. Veszprém megyében jelenleg hatvan orvosra lenne szükség, és már lakással sem tudják őket odakötni. Javasolta, a csehszlovák példa alapján a fővárostól távolodva magasabb fizetést kapjanak a doktorok. Csergő Tibor, a szegedi tanács egészségügyi osztályának vezetője az alapellátás színvonalának javítása miatt kért szót. Eke Károly (Csongrád megye) elmondta, hogy külföldön tartják még jó hírküvet a magyar orvoskutatók. Foglalkozott az MTA orvososztályának személyi állományával, nem tartja hasznosnak, hogy abban a pécsi iskola jutott túlsúlyba. Bugár Nándor, a Hazafias Népfront munkatársa felhívta a figyelmet az egészségügyimérnök- és közgazdászok képzés fontosságára, valamint arra, hogy ne a megyei kórház rovására javítsák a klinikák műszerellátottságát. Juratovics Aladár (Csongrád megye) rámutatott arra, miképp lehetne javítani a műszergyártás hazai feltételeit. Helyi példát említett, amikor arról szólt, az olajipar, ahol ő is dolgozik, anyagi segítséget nyújt a szegedi bőrklinikának, mivel munkaterületén gyakran előfordul az égési sérülés. Mezei Károly (Szabolcs-Szatmár megye) az orvosképzésnél a nyelvtanítás színvonalát kifogásolta, jó lenne, ha ötödéves korukban a hallgatók középtok nyelvvizsgát tennének. Lengyel Eva gerontológus arról beszélt, a fiatal orvosok alaposabban ismerjék meg az öregedés egészségügyi problémáit. Szabó Mihály szegedi gyermekeiből a gyermekorvosok kihasználatlansága és a klinikai osztályok zsúfoltsága között vont párhuzamot. Tóth Ilona, a bizottság titkára javasolta, a képviselőtársak mielőbb tájékozódjanak arról, hogy mi lett a választási ciklusban felvetett észrevételek sorsa. Szót kért még Gubacsi László (Bács-Kiskun megye), Szirtesné Tomits Erika (Budapest), Bódóné Rózsá Edit, Csókási Zoltánné és Király Zoltán (Szeged), Kiss István (Komárom megye), Gorbacz Katalin (Fejér megye), Lestárné Varga Mária (Budapest), Paulini Márta (Budapest).

Az egészségügyi és szociális bizottság úgy döntött, a felvetett javaslatok alapján két héten belül a bizottság három tagja, Karácsonyi Sándor, Velkey László és Tóth Ilona egy összefoglaló jelentést készít, amelyet mielőbbi döntés érdekében az Egészségügyi Minisztérium, illetve a kormány elé terjesztenek. Végül megalakult az idős gondjaival foglalkozó albizottság. H.M.

A Csongrád megyei kisiparosok zsűrizett remekeiből nyitottak kiállítását tegnap, pénteken délelőtt a Juhász Gyula Művelődési Központban. Himzők, kosárfonók, üvegművesek, bordszörművesek, fazekasok használati és dísz tárgyai kerültek a tárlókra. A kiállítást ma, szombaton reggel 9 és délután 6 óra között még megtekinthetik az érdeklődők